

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний
Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ГЕОГРАФІЯ НАСЕЛЕННЯ З ОСНОВАМИ ДЕМОГРАФІЇ
підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності А4 Середня освіта
освітньо-професійної програми Середня освіта. Географія

Силабус освітнього компонента «ГЕОГРАФІЯ НАСЕЛЕННЯ З ОСНОВАМИ ДЕМОГРАФІЇ» підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань А Освіта, спеціальності А4 Середня освіта, за освітньою програмою Середня освіта. Географія

Розробник: Слащук А. М., кандидат географічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Ткачук Н. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

Погребський Т. Г.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	<i>A Освіта</i> <i>A4 Середня освіта</i> <i>Середня освіта.</i> <i>Географія</i> <i>Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</i>	Нормативний
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання - 2-ий
		Семестр - 4-ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції – 30 год.
		Практичні (семінарські) - 40 год.
		Самостійна робота – 42 год.
		Консультації – 8 год.
	Форма контролю: <u>екзамен</u>	

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Слащук Андрій Миколайович
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Слащук_Андрій_Миколайович
Телефон	+380974947924
E-mail	slashchuk.andriy@vnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожної середи 12.00–14.00, аудиторія С-620

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація освітнього компонента

Освітній компонент «Географія населення з основами демографії» є складовою частиною обов'язкових освітніх компонентів циклу професійної підготовки. Предметом вивчення освітнього компонента є ознайомлення здобувачів освіти з науковим статусом географії населення, становленням і розвитком її у світі та в Україні.

2. Пререквізити

Освітні компоненти що містять базові знання, уміння й навички природничої та соціально-економічної географії: «Вступ до спеціальності», «Основи суспільної географії», «Історична географія з основами етногеографії».

Постреквізити

Освітні компоненти, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення освітнього компонента «Географія населення з основами демографії»: «Економічна та соціальна географія України», «Географія світового господарства з основами регіоназнавства», «Переддипломна педагогічна практика», «Написання випускної кваліфікаційної роботи», «Атестаційний іспит», а в подальшому – у професійній діяльності.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Метою викладання освітнього компонента «Географія населення з основами демографії» є набуття здобувачами освіти теоретичних і практичних знань трьох головних напрямків вивчення: формування чисельності населення (а отже, її динаміки, природного і

механічного руху), складу (етнічного і соціального), розселення населення. Важливим для неї, зокрема у вивченні чисельності населення і його природного руху (відтворення) є вивчення статево-вікової структури і механічного руху, з якими пов'язано формування трудових ресурсів.

Завдання: опанувати теоретичні знання з різних галузей географії населення; методику наукового дослідження населення; навички наукового аналізу, узагальнення; оволодіти способами картографування населення.

4. Компетентності

Компетентності, формування котрих забезпечує освітній компонент «Географія населення з основами демографії»:

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях (ЗК1).
- знання й розуміння предметної області та професійної діяльності (ЗК2).
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю (ЗК3).
- здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі (ЗК4).
- здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (ЗК6).
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій (ЗК8).
- здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу без будь-яких форм дискримінації на засадах інклюзивності й безбар'єрності (ЗК10)
- здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності (ЗК12)

Фахові компетентності (ФК):

- здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету (ФК1).
- здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності (ФК2).
- здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування освітнього процесу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, їхніх освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання й виховання, використовувати навчально-методичний інструментарій (ФК3).

Предметні компетентності (ПК):

- здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства (ПК1).
- здатність доцільно і критично використовувати географічні та економічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і соціально-економічних процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному) (ПК2).
- здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України (ПК3).
- здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах (ПК4).
- здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного

виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей (ПК5).

- здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних та економічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та регіону (ПК6).

Програмні результати навчання:

Результатом вивчення освітнього компонента «Географія населення з основами демографії» є:

- демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання (РН2).

- демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності (РН7).

- генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами (РН8).

- застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності (РН9).

- демонструє володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності (РН10).

- демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні (РН13).

- знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, економіки предмет їх дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної та економічної науки (ПРН 1).

- описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них (ПРН 3).

пояснює зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства (ПРН 4).

- формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, здійснювати відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби; користуватися картографічними матеріалами; застосовувати ГІС-технології (ПРН 5).

- застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії економіки, теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні, економічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії, економіки (ПРН 6).

- розуміє глобальні суспільно-географічні процеси, вміє складати характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства (ПРН 8).

- характеризує і оцінює природні умови і ресурси, населення та господарство України, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону (ПРН 9).

- демонструє академічні знання та здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії, підприємництва і фінансової грамотності відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів (ПРН 10).

Soft Skills

- вміння ефективно спілкуватися з людьми;
- здатність співпрацювати з іншими для досягнення спільних цілей;
- здатність розпізнавати, розуміти та керувати емоціями – власними та інших людей;
- вміння генерувати нові ідеї та підходи;
- здатність аналізувати інформацію та приймати обґрунтовані рішення;

- розуміння культурних особливостей, невербальної комунікації та вміння будувати діалог;
- вміння вести за собою, мотивувати та керувати групою;
- вміння дотримуватися дедлайнів, виконувати завдання якісно;
- здатність протидіяти стресам та зберігати спокій в складних ситуаціях;
- здатність до співпереживання, турботи та створення емоційного контакту навіть у віртуальному просторі;
- уміння аналізувати складні процеси, бачити причинно-наслідкові зв'язки та генерувати нестандартні ідеї;
- здатність ефективно справлятися зі стресом, адаптуватися до змін та відновлюватися після складних життєвих ситуацій.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції.	Практичні роботи.	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю */ Бали
Змістовий модуль 1. Географічні аспекти народонаселення						
Тема 1. Теоретико-методичні основи географії населення	6	2	2	2	-	ДС, ДБ / 4
Тема 2. Історія демографічної думки в Україні	8	2	2	4	-	ДС, ДБ / 4
Тема 3. Чисельність населення та методи його обліку	10	2	2	4	2	ДБ, ІРС / 4
Тема 4. Відтворення населення та його історичні типи	10	2	2	4	2	ДБ, ІРС / 5
Тема 5. Статевий і віковий склад населення	8	2	2	4	-	ДБ, ІРС / 5
Тема 6. Шлюбність і розлучуваність	6	2	2	2	-	ДС, ДБ, / 4
Тема 7. Трудові ресурси та їх використання	6	2	2	2	-	ДС, ДБ, / 5
Тема 8. Расовий та етнічний склад населення	10	2	4	4	-	ДБ, ІРС / 5
Змістовий модуль 2. Системи розселення						
Тема 9. Розселення населення	8	2	2	2	2	ДС, ІРС / 4
Тема 10. Міське розселення	6	2	2	2	-	ДС, ДБ, ІРС / 5
Тема 11. Сільське розселення	8	2	2	4	-	ДС, ДБ, ІРС / 5
Тема 12. Система розселення України	10	2	4	2	2	ДС, ДБ, ІРС / 5
Тема 13. Міграції населення	8	2	4	2	-	ДС, ДБ, ІРС / 5
Тема 14. Розселення українців в світі	8	2	4	2	-	ДС, ДБ, ІРС / 5
Тема 15. Географія способу життя: соціально-економічні та культурно-цивілізаційні аспекти	8	2	4	2	-	ДС, ДБ, ІРС / 5
Види підсумкових робіт						Бал
Контрольна робота 1						15
Контрольна робота 2						15
Всього годин/Балів	120	30	40	42	8	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Завдання самостійної роботи здобувачів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

Тема змістового модуля	Тема для самостійного опрацювання	Види самостійної роботи
Тема 1	Антропогеографія і «географія людини»	Повідомлення, презентація
Тема 2	Безперервність процесу самооновлення населення за рахунок зміни людських поколінь	Повідомлення, презентація
Тема 3	Головні етнічні ознаки	Повідомлення, презентація
Тема 4	Кількісна, географічна та лінгвістична класифікації етносів світу	Повідомлення, презентація
Тема 5	Якісний і кількісний підходи до визначення трудових ресурсів	Повідомлення, презентація
Тема 6	Порівняння підходів до визначення населених пунктів представниками різних галузей знань	Повідомлення, презентація
Тема 7	Процес урбанізації: етапи, форми, типи	Повідомлення, презентація
Тема 8	Практика містобудування і типові планувальні структури міст	Повідомлення, презентація
Тема 9	Вплив природного середовища на сільське розселення і топографічна типологія сільських населених пунктів	Повідомлення, презентація
Тема 10	Сплески міграційної активності («хвилі міграції»): гунська, арабська, монголо-татарська хвилі, «стара еміграція» і «нова еміграція»	Повідомлення, презентація
Тема 11	Гіпотеза Томаса Мальтуса. Модель Денніса Медоуза	Повідомлення, презентація
Тема 12	Задачі демографічного прогнозування. Класифікація демографічних прогнозів. Методи оцінки чисельності населення на майбутнє	Повідомлення, презентація
Тема 13	Глобальні проблеми населення світу	Повідомлення, презентація

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань;
- брати участь у контрольних заходах.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

- об'єктивне оцінювання результатів навчання. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Роботи, у яких виявлено плагіат, так само як і однакові роботи різних здобувачів освіти, не оцінюються.

Перескладання – забороняється.

Цитування нормативно-правових актів, статистичної інформації під час виконання завдань не вважається плагіатом за умови наявності посилань.

Політика щодо деделайнів та перескладання

Поточний контроль засвоєння навчального процесу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом.

Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право на консультаціях, а також з використанням ресурсів електронного ОК

на платформі Moodle, відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для усіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитися на кафедрі та на електронному ОК на платформі Moodle. Кінцевий термін перескладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Оцінювання здійснюється відповідно до чинного Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.pdf>).

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента.

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач за:

- поточну роботу з відповідних тем;
- виконання завдань з відповідних тем (під час аудиторного заняття та на платформі електронного ОК Moodle). Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до -50 %).

Неформальна освіта при викладанні ОК

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам освітнього компонента, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

У межах навчального року Університет може визнати результати навчання, набуті в неформальній та/або інформальній освіті, в обсязі не більше як 10 % загального обсягу кредитів, передбачених ОП. На магістерському рівні – не більше ніж 5 кредитів.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали

Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач освіти за поточну навчальну діяльність з освітнього компонента, становить 70 балів. При цьому враховуються присутність на заняттях та активність студента під час занять; вимоги академічної доброчесності; своєчасність виконання завдання. Протягом поточної роботи здобувач освіти має набрати не менше 35 балів (як допуск до складання іспиту). У випадку, якщо здобувач освіти отримав менше, ніж 35 балів, він не може бути допущеним до екзамену і повинен бути відрахований за академічну неуспішність.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 30 балів.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Якщо підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова

оцінка з ОК. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає екзамен. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. На екзамен виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують умінь синтезувати отримані знання застосовувати їх під час розв'язання практичних задач. Під час складання екзамену здобувач може отримати від 0 до 30 балів.

Екзамен проходить у формі усної відповіді студентів згідно екзаменаційних білетів. Кожен білет включає три питання, які передбачають оцінювання теоретичних знань студентів та їх вмій і навичок використовувати відповідні знання на практиці. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Питання до екзамену

1. Чисельність населення світу та його динаміка.
2. Характеристика найбільших мегаполісів світу.
3. Особливості статево-вікової структури та розміщення населення в країнах Латинської Америки.
4. Значення кількості населення для соціально-економічного розвитку країни.
5. Класифікація міст.
6. Особливості етнічної та релігійної структури населення Західної Європи.
7. Основні демографічні проблеми сучасного світу.
8. Форми розселення населення.
9. Особливості статево-вікової структури та розміщення населення в країнах Південної Америки.
10. Історія виникнення демографії та становлення її як науки.
11. Особливості природного руху населення в країнах різних типів.
12. Охарактеризуйте суть демографічної політики Китаю та Індії.
13. Об'єкт та предмет дисципліни "Географія населення з основами демографії".
14. Сутність традиційного та сучасного типів відтворення населення.
15. Охарактеризувати сучасний стан демографічної ситуації в Західній Європі.
16. Розвиток демографічної науки в Україні.
17. Географічні особливості процесу шлюбності.
18. Охарактеризувати сучасний стан демографічної ситуації та рівень урбанізації країн регіону Північна Америка.
19. Облік населення. Історія переписів населення у світі.
20. Сутність та головні риси сучасного процесу урбанізації у світі.
21. Дайте оцінку демографічної ситуації регіону Східна (Центральна) Європа.
22. Методи та завдання дисципліни "Географія населення з основами демографії"
23. Расовий склад населення світу.
24. Особливості етнічної та вікової структури населення Північної Європи.
25. Місце географії населення в системі наук.
26. Поняття нації. Сучасні підходи до розуміння сутності нації.
27. Порівняйте демографічні особливості, етнічний та релігійний склад населення Північної Америки та Західної Європи.
28. Закони населення. Демографічний перехід. Демографічна революція.
29. Негроїдна раса, її характеристика та особливості розміщення.
30. Особливості етнічної та релігійної структури населення Південно-Західної Азії.
31. Статевий склад населення світу.
32. Поняття агломерації. Особливості росту агломерацій у різних країнах світу.
33. Особливості етнічної та релігійної структури населення Східної Азії.
34. Природний рух населення та його відтворення.
35. Європеїдна раса, її характеристика та особливості розміщення.
36. Порівняйте демографічні особливості, етнічний та релігійний склад населення Південної Америки та Європи.

37. Мовні сім'ї та їх характеристика.
38. Географічний аналіз еволюції форм урбаністичного розселення.
39. Особливості етнічної та релігійної структури населення Латинської Америки.
40. Етнічний (національний) склад населення планети.
41. Особливості освітнього рівня населення різних типів країн.
42. Дайте оцінку демографічної ситуації регіону країн Латинська Америка.
43. Віковий склад населення світу.
44. Теоретичні підходи до географічного вивчення якості життя населення.
45. Дайте оцінку демографічної ситуації регіону Південна Азія.
46. Регіональні особливості процесів народжуваності.
47. Географічні закономірності розміщення населення світу.
48. Дайте характеристику етнічного та національного складу населення України.
49. Зайнятість населення світу та його регіональні особливості.
50. Перехідні та змішані раси, їх характеристика та географія поширення.
51. Особливості розміщення населення в країнах Африки.
52. Міське населення світу та його характеристика.
53. Склад та географії слов'янської мовної групи.
54. Природні та соціально-економічні фактори впливу на демографічну ситуацію регіону Центральна Африка.
55. Релігії народів світу. Основні риси географії релігій.
56. Склад та географія індоєвропейської мовної сім'ї.
57. Дайте оцінку демографічної ситуації регіону Австралія та Океанія.
58. Процеси урбанізації сучасного світу та її проблеми.
59. Склад та географія семіто-хамітської мовної сім'ї.
60. Китай: основні положення демографічної політики та результати її втілення.
61. Сільське населення світу та його характеристика.
62. Склад та географії германської мовної групи.
63. Охарактеризуйте особливості розміщення населення та темпи урбанізації в Північній Америці.
64. Смертність населення. Фактори, що впливають на рівень смертності.
65. Історичні типи відтворення населення.
66. Визначте спільні риси та відмінності демографічної ситуації на території України.
67. Нерівномірність розміщення населення на Землі.
68. Склад та географія уральської мовної сім'ї.
69. Порівняйте демографічні особливості, етнічний та релігійний склад населення України та країн Європи.
70. Поняття праце ресурсного потенціалу, економічно-активного населення та трудових ресурсів.
71. Склад та географія айстро-азійської мовної сім'ї.
72. Соціально-економічні фактори впливу на демографічну ситуацію Японії.
73. Міграційні процеси сучасного світу.
74. Географія української діаспори.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає

			мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Державна служба статистики України. URL : www.ukrstat.gov.ua.
2. Курило І. О. Населення України : нариси про демографічний стан країни у перше тридцятиріччя незалежності : монографія / І. О. Курило, Аксьонова С. Ю., Гаврилук О. К. та ін. Київ : Наукова думка, 2023. 168 с.
3. Населення України: нариси про демографічний стан країни у перше тридцятиріччя незалежності. Київ: Науково-виробниче підприємство «Видавництво «Наукова думка» НАН України.2023. 167 с. URL : <https://idss.org.ua/arhiv/Naselelnya.pdf>
4. Поручинська І. В., Поручинський В. І., Слащук А. М., Король П. П. Демографічна ситуація Північно-Західного економічного району : оцінка стану, акценти державного регулювання. Монографія. 2020. 150 с.
5. Черненко Л. М. Якість життя населення України та перші наслідки війни : монографія / Черненко Л. М., Полякова С. В., Шишкін В. С. та ін. Київ : Нац. акад. наук. Укр., Ін-т демогр. та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи, 2023. 191 с.
6. Якість життя населення України та перші наслідки війни / Черненко Л.М., Полякова С.В., Шишкін В.С., Реут А.Г., Крикун О.І., Когатько Ю.Л., Заяць В.С., Клименко Ю.А.; Нац. акад. наук. Укр., Ін-т демогр.та соц. дослідж. ім.М.В. Птухи. Електронне видання. Київ, 2023. URL : <https://idss.org.ua/arhiv.pdf>